

УДК 332.142: 338.262

ЕКОНОМІЧНА ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА РЕГІОНІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Бурлуцький С.В., Бурлуцька С.В.

ECONOMIC AND FINANCIAL SECURITY OF REGIONS IN THE DECENTRALIZATION CONDITIONS

Burlutskiy S.V., Burlutska S.V.

Ціллю роботи є системне узагальнення та обґрунтування науково-методологічних засад економічної та фінансової безпеки регіонів в умовах децентралізації. Зроблено акцент на необхідності системного дослідження співвідношення дефініцій «економічна та фінансова безпека» - «економічна та фінансова безпека регіону». Встановлено, що реалізовані державні заходи з фінансової децентралізації фактично не забезпечують підвищення рівня фінансової безпеки регіонів України.

Ключові слова: системний аналіз, національна безпека, економічна безпека, фінансова безпека, децентралізація, місцеві бюджети, суспільні блага

Постановка проблеми. Сучасні дослідники одноставні в судженні щодо значних масштабів соціально-економічної регіональної стратифікації в Україні та її здебільше дестабілізуючого впливу на суспільні процеси. Економічна складова цієї проблематики традиційно розглядається у площині забезпеченості місцевих бюджетів фінансовими ресурсами, та відповідно обмеженню чи розширенню доступу до соціально значущих але обмежених суспільних благ. Природність наявних обмежень в доступі до ресурсів своїм корінням уходить у диспропорції розміщення природного, виробленого та фінансового капіталів. Стрімкий перерозподіл суспільного майна на користь невеликого прошарку суспільства у перші роки ринкової трансформації забезпечило перший поштовх стратифікаційним процесам. Подальше посилення диференціації в оплаті праці, зростання ролі підприємницьких доходів від самозайнятості у забезпеченні добробуту, наявність та можливість отримання тіньових доходів та економічної ренти обумовили подальше ринкове поглиблення регіональної економічної нерівності.

Державна діяльність у сфері перерозподілу доходів (бюджетна та соціальна політика) повинна була забезпечити пом'якшення негативних наслідків стратифікації. Проте сформовані редистрибуційні механізми не тільки не виконували вирівнювальної

функції, але і відтворювали існуючий рівень соціально-економічного розшарування, погіршували рівень економічної та фінансової безпеки. Надзвичайної актуальності ця проблема набула саме сьогодні. Неспроможність влади забезпечити стабільність в суспільстві, системна соціально-економічна та політична криза в країні виплеснула назовні усю сукупність протиріч накопичених в Україні за останні 20 років. Забезпечення захищеності регіонів від негативних впливів у сфері фінансових відносин, їх фінансова безпека та спроможність до сталого розвитку можлива тільки за рахунок децентралізації фінансових ресурсів держави та впровадження принципів бюджетного федералізму.

Аналіз останніх публікацій. Теоретичні положення, методологічні та методичні основи забезпечення економічної та фінансової безпеки регіонів та окремих територій є об'єктом уваги багатьох вітчизняних та закордонних дослідників. Питання щодо методології оцінки та механізмів забезпечення економічної та фінансової безпеки держави знайшли своє відображення у монографічних дослідженнях І. Барановського [1], О. Власюка [2], М. Єрмошенка [3], В. Мунтіян [4]. Теоретико-методологічні засади формування фінансової політики сталого розвитку регіонів висвітлюються у дослідженнях І. Вахович [5], З. Герасимчук [6]. Проблемам децентралізації управління фінансовою системою та реалізації місцевої бюджетної політики України присвячені роботи А. Чушак, Т. Сало, О. Матвеева та ін.

Визначення раніш нерозв'язаної частини проблеми. Досліджуючи наявні підходи до розуміння економічної та фінансової безпеки регіонів, було встановлено, що існують, як мінімум, дві базові теоретичні та наукові проблеми. По-перше, існують певні гносеологічні протиріччя у ідентифікації дефініцій економічна та фінансова безпека, їх недостатня відповідність системній парадигмі дослідження. По-друге, потребується

додаткове теоретико-методологічне обґрунтування взаємозалежності та взаємообумовленості процесів бюджетної децентралізації, ступенем економічної, фінансової безпеки регіонів та їх спроможності до виходу з кризи і подальшого сталого розвитку.

Метою роботи є системне узагальнення та обґрунтування науково-методологічних засад економічної та фінансової безпеки регіонів в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Системний підхід до інституційного розуміння дефініції «фінансова безпека» країни передбачає визначення її місця та взаємозв'язків з системами та підсистемами вищого та нижчого рівнів. Як зазначає проф. О. Власюк, оскільки економіка є життєво важливою стороною діяльності суспільства, держави і особистості, то базисом національної безпеки буде залишатися економічна безпека, а фінансова безпека, як функціональний блок, стає основним економічним гарантом стабільності, забезпечуючи виробничий базис інфраструктурними інститутами розподілу фінансових та інвестиційних ресурсів [2, с.22].

Вітчизняне законодавство пропонує такі визначення відповідних термінів. Національна безпека ідентифікується як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам [7, ст.1]. Економічна безпека - це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання. Фінансова безпека - стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів. [8, ст.2].

Законодавчий підхід переважно базується, по-перше, на понятті «стану» або сукупності властивостей соціально-економічної системи в певний момент часу, та, по-друге, «стійкості» - здатності системи відновлювати рівноважний стан після зникнення обурень. Це протирічить згаданому раніш структурно-функціональному принципу розуміння «фінансової безпеки» як системи. Система є сукупністю об'єктів та процесів (компонентів) взаємопов'язаних та взаємодіючих між собою та утворюючих єдине ціле, а отже її властивості обумовлюються виконуваними функціями. Функція формально відображає структуру системи та взаємозв'язок її елементів. Отже зовнішній прояв стану (властивостей) системи є результатом функціонування системи та реалізації її функцій, а не навпаки. Стосовно аналізованої нормативної дефініції фактично маємо, що стан

«фінансової безпеки» (як зовнішній прояв функціонування фінансової системи) створює умови для забезпечення її стійкості. Але ж стійкість є фундаментальною внутрішньою властивістю будь-якої системи і не може обумовлюватися зовнішніми проявами. Таким чином, з позицій системного аналізу наявні формулювання дефініцій «економічна та фінансова безпека» містять у собі певне логічне протиріччя, що потребує корегування та уточнення.

Соціально-економічна система розуміється як сукупність механізмів, інститутів для прийняття та реалізації рішень щодо виробництва, доходу та споживання в межах визначеної географічної території [9]. П. Грегорі та Р. Сюарт зазначають, що піддруктям економічної системи є організація заходів щодо прийняття рішень, механізми інформаційного забезпечення та координації рішень, специфікація прав власності та механізми визначення й спонукання суб'єктів економіки до дій. Всі ці складові формують структуру та взаємозв'язок компонентів, проявом функціонування яких є зовнішній стан соціально-економічної системи.

Отже фінансову безпеку слід розглядати не як стан, а як сукупність компонентів фінансової системи, спосіб взаємодії яких створює сприятливі фінансові умови для функціонування соціально-економічної системи. Узагальнений перелік таких компонентів можна запозичити у Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, затвердженої КМУ: елементи безпеки в бюджетній сфері, сфері управління державним боргом, гарантованим державою боргом та боргом корпоративного сектору, податковій сфері, сфері фінансів реального сектору економіки, банківській сфері, сфері валютного ринку та у сферах функціонування фондового ринку та небанківського фінансового сектору [10].

Певна незбалансованість спостерігається і у цільових настановах дефініцій національна, економічна та фінансова безпека. Якщо національна безпека має спрямованість на досягнення сталого розвитку суспільства, то економічна безпека пов'язана з сталим та збалансованим зростанням, а фінансова - стабільним соціально-економічним розвитком країни. Між економічним розвитком та економічним зростанням існує докорінна різниця. Зростання, поперед усе, спрямоване на зростання обсягу матеріальних, людських та фінансових ресурсів, задіяних в економіці, та кількісне зростання обсягу виробленої продукції та наданих послуг. Розвиток, навпаки, передбачає якісне вдосконалення матеріальних та фінансових потоків. Ця проблематика знайшла своє відображення у Концепції сталого розвитку розробленої в межах досліджень Римського клубу. Головними принципами сталого розвитку є [11]:

1) сталий та довгостроковий розвиток повинен відповідати потребам існуючого суспільства та,

разом з тим, не втрачати здатність задовольняти запити майбутніх поколінь;

2) існуючі ресурсні обмеження мають відносний характер, що обумовлено досягнутим рівнем технологічного розвитку та спроможністю відновлення біосфери;

3) умовою розвитку є задоволення елементарних потреб усіх людей та створення умов до подолання соціального та економічного виключення;

4) необхідна погодженість (обмеженість) потреб найбільш заможних прошарків суспільства з екологічними можливостями оточуючого середовища;

5) необхідна погодженість обсягів та темпів зростання населення з виробничим потенціалом глобальної екосистеми.

Загальне посилення економічної та інституційної інтеграції вітчизняної економіки у світове господарство, підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС зокрема, обумовлює необхідність врахування принципів сталого розвитку у національному стратегічному плануванні. Як задекларовано у Національній парадигмі сталого розвитку України, слід наголосити на доцільності застосування політики інтеграції стратегічних засад та індикаторів сталого розвитку щодо основних сфер суспільного життя в регіональному та національному аспектах, запровадженні єдиної системи оцінки впливу на населення, застосування механізмів стратегічної екологічної оцінки, організації чіткого та ефективного контролю за дотриманням пріоритетів сталого розвитку в соціальних та освітніх програмах [12, с.14].

Нагальна потреба урахування принципів сталого розвитку у забезпеченні національної, економічної та фінансової безпеки підтверджуються і емпіричними дослідженнями [13]. Вітчизняна структура національного багатства дуже близька до середньосвітових показників країн з рівнем доходу нижче середнього рівня, проте характер використання капіталу має суттєві відмінності. Еластичність приросту національного багатства за рівнем природного капіталу складає -10,52 одиниць, а зростання національного багатства - 48,89%. Зрозуміло, що вичерпання та недовідтворення основних фондів в національній економіці і є джерелом такого «зростання». Розширення поточного споживання йде за рахунок свідомого виведення коштів із інвестиційної сфери. Так в період з 2001 по 2013 рік ступінь зносу основних фондів в національній економіці зросла з 45% до 77%. Процес «проїдання» виробленого та природного капіталу, нехтування принципами сталого розвитку складає надзвичайну загрозу національній безпеці України. Отже цільовою функцією механізму фінансової безпеки слід вважати створення фінансових умов сталого розвитку соціально-економічної системи.

Соціально-економічна та фінансова системи країни безсумнівно є складними системами, а отже розуміння сталості не повинне обмежуватися пасивними формами. Акценти повинні бути сконцентровані на таких активних формах як надійність, живучість та адаптивність.

Акцентуючи увагу на регіональному аспекті фінансової безпеки слід звернутися до найбільш поширеного трактування цієї дефініції. Так у розумінні проф. О. Барановського [1, с.28] та проф. І. Вахович [5, с. 95] фінансова безпека регіону ґрунтується на стійкості відповідної фінансової системи, її спроможності протистояти дестабілізуючим факторам, забезпечувати стабільність, ефективність та збалансованість розвитку економіки, соціальної й екологічної сфер. Відповідно до структурного підходу фінансова безпека є складовою фінансової безпеки та економічної безпеки країни в цілому. Логічно припустити існування зворотного діалектичного зв'язку: об'єм дефініції фінансова безпека регіону менше за об'єм фінансової безпеки країни, а зміст, навпаки, значно більший. Дійсно об'єм дефініції ідентифікує певну сукупність явищ та процесів, а зміст характеризує сукупність суттєвих властивостей. Аналізуючи наведене вище формулювання, справедливий висновок, що цільова функція як фінансової, так і регіональної фінансової безпеки майже однакова. Але це протирічить інтегративним системним властивостям емерджентності та цілісності. Фінансова безпека регіону як складова системи фінансової безпеки країни забезпечує реалізацію загальної цільової функції (в нашому випадку – створення фінансових умов сталого розвитку соціально-економічної системи). Разом з тим функціональність фінансової безпеки країни не може бути виведена як наслідок з властивостей її складових. Отже складові підсистеми фінансової безпеки регіону при взаємодії з елементами фінансової системи країни (ці елементи не співпадають ні в якому, ні в функціональному сенсі) формують загальну цільову функцію. Такі властивості фінансової системи як валютний курс, облікова ставка НБУ, стан зовнішнього державного боргу не можуть належати до сфери компетенції окремого регіону або мати різне значення для окремих територій. На регіональному рівні вартим уваги є розгляд тільки тих складових фінансової системи які відображають територіальні особливості господарювання та належать до компетенції регіональних місцевих органів влади.

Така постановка питання актуалізує проблему фінансової децентралізації та бюджетного федералізму. Законодавчо Україна – унітарна країна, проте використання принципів фіскального федералізму не тільки не суперечить унітаризму, але й забезпечує поєднання загальних інтересів держави та місцевого самоврядування. Слід додати, що Європейська хартія місцевого самоврядування,

ратифікована Україною, передбачає право місцевої влади на свої адекватні фінансові ресурси, принаймні частина яких формується за рахунок місцевих податків та зборів. Вихідні положення сучасної теорії фіскального федералізму були закладені ще у середині ХХ сторіччя. В роботі Р. Мусгрейва «Теорія суспільних фінансів» акцентувалася увага на доцільності державного перерозподілу ресурсів для найбільш повного задоволення суспільних та приватних потреб [14]. Також в дослідженні Е. Остром «Керування спільним. Еволюція інституцій спільної дії» акцентується увага на принципах оптимального розвитку територій та збереження демократичності [15]:

1) здатність громад до саморегулювання забезпечує ефективне управління суспільними ресурсами;

2) переважно інституційні регламенти створення й використання суспільних благ, а не форми власності, обумовлюють ефективність цього процесу;

3) доцільність і можливість децентралізації влади обумовлюється зацікавленістю та узгодженістю інтересів споживачів суспільних благ.

Отже цільовою настановою децентралізації повинно бути не формальний перерозподіл коштів між місцевими та державним бюджетом, а підвищення якості надання суспільних благ за рахунок розширення фінансової бази місцевих громад. Україною зроблено все багато кроків в напрямку фінансової децентралізації. Головне, це прийняття низки необхідних нормативних актів спрямованих на підвищення фінансової самостійності громад: Закони України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин»; проект Закону №2984 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» та ін.

Реалізація заходів фінансової децентралізації у першому кварталі 2015 року дійсно забезпечила доходи місцевих бюджетів на 14% або 8,8 млрд. грн, але разом з тим не можна стверджувати про підвищення фінансової безпеки регіонів [16]. По-перше, за аналізований період індекс споживчих цін зріс на 40,1%, що не тільки «з'їдає» додаткове зростання, але й зменшує фінансові спроможності. Така ситуація є яскравим свідомством емерджентного характеру фінансової безпеки. Зростання фінансового забезпечення регіонів та потенційне збільшення регіональної фінансової безпеки нівелюється дією компонентів системи більш високого рівня (наприклад, режимом інфляційного таргетування НБУ). По-друге, податкова реформа, формально спрямована на збільшення фінансових

ресурсів в регіонах, фактично призвела до скорочення частки доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті (відповідно 43,1% та 49,2% за перший квартал 2015 та 2014 років). По-третє, за аналізований період місцеві бюджети отримали накопичений профіцит у 13,8 млрд. грн [16], що свідчить про невикористання отриманих коштів, а отже про неефективне використання ресурсів та свідоме гальмування фінансових драйверів економічного розвитку.

Додаткові перешкоди для децентралізації та забезпечення фінансової безпеки створює значна стратифікація регіонів за рівнем фінансової спроможності. Так, стаття 64 Бюджетного кодексу України передбачає, що 60% податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) зараховується до загального фонду місцевих бюджетів (бюджетів громад). Разом з тим наявний доходу розрахунку на одну особу, наприклад, в Дніпропетровській області складає 120,4% від середнього рівня по Україні, а в Закарпатській тільки 64,2% [16]. Враховуючи, що ПДФО у 2014 році забезпечував майже 70% загальних надходжень місцевих бюджетів, то маємо значущий рівень диспропорційності за цим джерелом. До того ж, слід зазначити, що у попередній «централізованій» версії Бюджетного кодексу місцеві бюджети отримували 75% від ПДФО.

Аналогічні зіставлення можна провести і за іншими статтями. Фінансова децентралізація передбачає додаткові джерела надходжень до місцевих бюджетів: відрахування з рентної плати за користування надрами, акцизний податок від реалізації через роздрібні мережі алкогольних напоїв, тютюнових виробів, екологічний податок, оподаткування комерційного майна і т.д. Отже, регіони де відсутні, наприклад, екологічно шкідливі підприємства або активне використання природних надр автоматично втрачають свій фінансовий потенціал. Існуючі диспропорції у можливостях самостійного наповнення місцевих бюджетів скорочує фінансову безпеку регіонів, та ставить їх у залежність від міжбюджетних трансфертів. Отже децентралізація потенційно несе додаткові загрози регіональній фінансовій безпеці, особливо в умовах проведення АТО, відповідної фінансово-економічної кризи. Зростання ефективності місцевого управління, підвищення фінансової незалежності регіонів, як ціль децентралізації, повинне підкріплюватися не тільки повноваженнями, але й дієвими стимулами спрямованими на формування привабливих умов для господарчої діяльності. Перерозподіл фінансових ресурсів та повноважень між центром та регіонами не тільки не забезпечить сталого розвитку територій, а й може погіршити соціально-економічний стан країни.

Висновки. Результати теоретико-методологічного аналізу дефініцій економічна та фінансова безпека призводять до висновку про

невідповідність існуючого категоріального апарату настановам системної парадигми. Використання методу редукціонізму не дозволяє ідентифікувати сутність фінансової безпеки регіону, та обумовлює необхідність додаткових досліджень в цій сфері. По-перше необхідно більш точна ідентифікація цільових функцій підсистем фінансової та регіональної фінансової безпеки з урахуванням примату сталого економічного розвитку, а не забезпечення економічного зростання. По-друге, потрібна структурна декомпозиція чинників й компонентів економічної та фінансової безпеки від рівня територій до національного рівня.

У результаті емпіричного аналізу встановлено, що процеси децентралізації регіональної системи управління та бюджетна децентралізація, за наявних умов, не спроможні забезпечити підвищення рівня фінансової безпеки. Податкові новації запропоновані Бюджетним кодексом можуть створити інституційну пастку самовідтворення та посилення фінансової неспроможності окремих територій. Найбільш оптимістичний результат такої реформи - створення умов для підвищення контролю громад над виробництвом та розподілом суспільних благ.

В організаційному аспекті слід запропонувати механізм формування громад не тільки за територіальним принципом, а й за рівнем податкового потенціалу. Дієвим механізмом розв'язання проблеми фінансової безпеки повинна стати інституційна перебудова відносин між владою та бізнесом, створення умов для ефективного використання наявного регіонального потенціалу – природного, виробничого, людського та фінансового.

Література

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : монографія / О. І. Барановський. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т 2004. — 759 с.
2. Власюк О. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О. Власюк; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. — К., 2008. — 48с.
3. Єрмошенко М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. Єрмошенко. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. — 309 с. 11.
4. Мунтян В. І. Економічна безпека України : монографія / В. І. Мунтян. — К. : КВІЦ, 1999. — 461 с.
5. Вахович І. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації : монографія / І. Вахович. — Луцьк: Надстир'я, 2007. — 496 с.
6. Герасимчук З. В. Антикризовий менеджмент соціально-економічного розвитку регіону: теорія, методологія, практика : монографія / З. В. Герасимчук, І. О. Абрамова; Луц. нац. техн. ун-т. - Луцьк : Вежа-Друк, 2014. - 283 с.
7. Про основи національної безпеки. Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351 (у редакції від 16.07.2015)
8. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Затверджена Наказом Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
9. Gregory P., Stuart R. Comparative Economic Systems. 5-ed. Boston, 1995. Ch. 1, 2. P. 3-36.
10. Про схвалення концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері. Розпорядження КМУ №569-р від 15.08.2012 р. / Урядовий кур'єр. від 12.09.2012 - №164
11. Meadows, D.L. Evaluating Past Forecasts: Reflections on One Critique of The Limits to Growth. In Sustainability or Collapse? An Integrated History and Future of People on Earth. R. Costanza, L. Grqumlich and W. Steffen (eds.). Cambridge, MA: MIT Press, 399-415.
12. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. — К.: Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. — 72 с.
13. Burlutski S., Burlutski Sv. The «resources curse» and special features of the economic growth in Ukraine / S. Burlutski, Sv. Burlutski // Journal of Life Economics. Istanbul. Vol.2. Issue 1.-2015. —P.21-26.
14. Musgrave R. A. The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy. / R. A.Musgrave. New York: McGraw-Hill, 1959. Pp. xvii+628.
15. Остром Е. Керування спільним. Еволюція інституцій спільної дії / Е. Остром; пер. з англ. Т. Монтян. — К.: Наш час, 2012. — 398 с.
16. Виконання бюджетів. Державна казначейська служба. — Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/22813>

References

1. Baranovs'kyu, O.I. (2004), *Finansova bezpeka v Ukrayini (metodolohiya otsinky ta mekhanizmy zabezpechennya)* [The financial security in Ukraine (methodology of estimation and mechanisms of ensuring)], Vyd-vo Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
2. Vlasiuk O.S. (2008), *Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauky pro ekonomiku* [Theory and practice of economic security in the sciences of economics], National Institute for International Security at the National Security and Defense Council of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
3. Yermoshenko, M. (2001), *Finansova bezpeka derzhavy: natsional'ni interesy, real'ni zahrozy, stratehiia zabezpechennia* [Financial security state: national interests, real threats, strategy software], Kyiv.nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
4. Muntiiian, V. I. (1999), *Ekonomichna bezpeka Ukrainy* [The Economic Security of Ukraine], Vyd-vo KVITS, Kyiv, Ukraine
5. Vakhovych, I.M. (2007), *Finansova polityka staloho rozvytku rehionu: metodolohiia formuvannia ta mekhanizmy realizatsii* [The financial policy of sustainable development of the region: the methodology of formation and implementation mechanisms], Nadstyr'ia, Luts'k, Ukraine.

6. Herasymchuk, Z. V. and Abramova, I. O. (2014), Antykryzovuj menedzhment sotsia-l'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu: teoriia, metodolohiia, praktyka [Crisis management of socio-economic development: theory, methodology, practice], Vezha-Druk, Luts'k, Ukraine.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The Law of Ukraine "Pro osnovy natsional'noi bezpeky", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), vol. 39, st. 351.
8. Ministry of Economy of Ukraine (2013), "Metodyka rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy" available at: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm (Accessed 02 Mart 2007).
9. Gregory, P. and Stuart, R. (1995), Comparative Economic Systems, , 5rd ed, Boston, USA.
10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "Pro skhvalennia kontseptsii zabezpechennia natsional'noi bezpeky u finansovij sferi", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80> (Accessed 12 September 2012).
11. Meadows, D.L., Costanza, R., Grqmlich, L. and Steffen, W. (eds.). (2007), Evaluating Past Forecasts: Reflections on One Critique of The Limits to Growth. In Sustainability or Collapse? An Integrated History and Future of People on Earth. MIT Press, Cambridge, UK.
12. Natsional'na paradyhma staloho rozvytku Ukrainy [National sustainable development paradigm Ukraine], (2012), Derzhavna ustanova "Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsional'noi akademii nauk Ukrainy", Kyiv, Ukraine.
13. Burlutski, S. and Burlutski, Sv. (2015) "The «resources curse» and special features of the economic growth in Ukraine", Journal of Life Economics, vol. 2., pp. 21-26.
14. Musgrave, R. A. (1959) The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy, McGraw-Hill, New York, USA.
15. Ostrom, E. (2012), Keruvannia spil'nym. Evoliutsiia instytutsij spil'noi dii [Managing shared. Evolution institutions of joint actions], Nash chas", Kyiv, Ukraine.
16. Derzhavna kaznachejs'ka sluzhba, (2015) Vykonannia biudzhetyv, available at: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/22813>

Бурлуцкий С.В., Бурлуцкая С.В. Экономическая и финансовая безопасность регионов в условиях децентрализации.

Целью работы является системное обобщение и обоснования научно-методологических принципов экономической и финансовой безопасности регионов в условиях децентрализации. Сделан акцент на необходимости системного исследования соотношения дефиниций «экономическая и финансовая безопасность» - «экономическая и финансовая безопасность региона». Установлено, что реализованные государственные мероприятия по финансовой децентрализации

фактически не обеспечивают повышения уровня финансовой безопасности регионов Украины.

Ключевые слова: системный анализ, национальная безопасность, экономическая безопасность, финансовая безопасность, децентрализация, местные бюджеты, общественные блага.

Burlutskiy S.V., Burlutska S.V. Economic and financial security of regions in the decentralization conditions.

Introduction. The redistributiv mechanisms created in Ukraine don't carry out the leveling function and recreate the existing level of social and economic stratification, worsen the economic and financial security level. Decentralization of the state financial resources and introduction of the budgetary federalism principles will provide protection of regions against negative influences in the financial relations sphere, their financial safety and ability to sustainable development.

The aim of work is system generalization and justifications of the scientific and methodological principles of regions economic and financial security in the decentralization conditions.

Methods. Basis for research is the dialectic analysis of definitions "economic and financial security", structural decomposition of safety subsystems functions at the regional and local level. The fundamentals for methodology are system approach and a sustainable economic development paradigm.

Results. Teoretik-methodological analysis results of the definitions economic and financial security indicate discrepancy of the existing categorical apparatus to a system paradigm provisions. Decentralization processes of a regional control system and the budgetary decentralization in Ukraine aren't capable to increase the level of financial safety.

Conclusion. Institutional reorganization of the relations between the power and business, creation of conditions for effective use of the available regional potential – natural, production, human and financial have to become tackle financial safety problem. It is expedient to use of the communities formation mechanism not only by the territorial principle, and by the tax potential level.

Keywords: system analysis, national security, economic security, financial safety, decentralization, local budgets, public benefits

Бурлуцкий Сергей Віталійович – д-р екон. наук, доцент, професор кафедри управління персоналом і економіки праці Одеського національного економічного університету. magistrdr@gmail.com

Бурлуцка Світлана Владиславівна – к. е. н, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку Одеського національного економічного університету. lanavb75@gmail.com

Рецензент: Заблодська І.В. – д.е.н., професор

Стаття подана 15.01.2015